

**R. Patris, Francisci Svarez, E Societate Iesv,
Metaphysicarvm Disputationvm, In Qvibvs Et Vniversa
Natvralis Theologia Ordinate Traditvr, Et Qvæstiones Ad
omnes duodecim Aristotelis Libros ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ ; [Coloniæ Agrippinæ], 1630

3 An in brutis sint habitus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94179](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94179)

dub. 1. Ocham quodlib. 3. q. 17. Qui consequenter a-
iunt, vt potentia executiua sit capax habitus, satis ef-
se, quod sit indifferens ad efficiendos varios motus,
ita vt possit ipso vsu ad vnum motum determinari
per qualitatem acquisitam.

Questionis resolutio.

III.

Nihilominus dicendum cenſeo, in huiusmodi po-
tentia & in membris externis non acquiri pro-
prie habitum. Ita docet D. Thom. 1. 2. quaest. 50. artic.
3. ad tertium, & id ſequuntur Thomiſtæ, Almain.
in 3. diſt. 23. q. 1. & in moralibus tract. 1. cap. 17. Et pro-
batur ex principio poſito, quod habitus ſolum reci-
pitur in potentia eliciuiua actus immanentis, quod
videtur à nobis ſufficienter probatum. Et declara-
tur amplius in præſenti: nam ſi in externis membris
acquiritur habitus, vel ille recipiatur immediate in
ipſamet potentia actiua motus, quæ eſt in membris,
vel non. Primum dici non poteſt, quia illa potentia
non eſt receptiua, ſed mere actiua. Item quia illa eſt
inſtrumentum ad nutum, & neceſſitate nature obe-
diens appetitui: & ita quantum eſt ex ſe, eſt omnino
determinata, ſi applicetur ad agendum à ſuperiori
potentia, ſolumq; habet indifferentiam quaſi paſſi-
uam, vt in vna partem potius quam in aliam incli-
netur, eo quod non indiget habitu in ſe, ſed in po-
tentia mouente, ſeu imperante. Dico autem quaſi paſſi-
uam: quia hæc potentia motiua dum per appetitum
applicatur non recipit in ſe aliquid, ſed ſolum per
naturalem ſubordinationem deſpotice obedit. Cum
ergo hoc faciat naturali, & omnimoda neceſſitate,
non indiget habitu illam determinante, & inclinan-
te, neq; eſt capax eius.

IV.

Si vero ille habitus non recipitur in ipſamet po-
tentia, ſed in eodem ſubiecto, in quo eſt ipſa potentia
vel illa qualitas eſt virtus actiua, vel ſolum diſpoſitio
paſſiua, primum dici non poteſt. Primo, quia illa qua-
litas non erit habitus, ſed potentia quædam, quia nõ
ineſt potentia, neq; illam inclinat, aut reddit in ſe fa-
cilem ad operandum: vnde nec per ſe cum illa com-
ponit vnum principium operationis. Secundo, quia
illa qualitas ad ſummum erit per modum cuiusdam
impetus, qui non diu durat tranſacto motu, neque
vnuquam inuenietur in natura, quod ex vi ſolius mo-
tus localis poſſit cauſari virtus actiua ſimilis motus,
quæ ſit qualitas permanens, & ſtabilis per modum ha-
bitus. Si vero dicatur ſecundum, aperte ſequitur, illam
qualitatem non eſſe habitum operatiuum, de quo
nunc loquimur, ſed eſſe quandam diſpoſitionem ma-
terialem, quam acquiri in his membris per vſum ar-
tis, probabile eſt, & conſentaneum D. Thomæ. diſt.
q. 50. ar. 1. vbi ait: *Diſpoſitiones ad operationes principali-
ter eſſe in anima, ſecundario vero eſſe poſſe in corpore, in quan-
tum corpus diſponitur & habitatur ad prompte deſeruien-
dum operationibus animæ.* Hæc autem diſpoſitio non vi-
detur eſſe alia præter eas, quæ vel ad modos quanti-
tatis, aut ad primas qualitates, vel alias, quæ ex illis
conſequentur, pertinent. Vnde etiam in ipſis exter-
nis inſtrumentis artis experimur, interdum fieri ipſo
vſu & exercitio aptiora, vel quia perficiuntur quoad
figuram, aut quia efficiuntur magis leuia, aut mollio-
ra. Ad hunc ergo modum intelligi poteſt membra
corporis vſu reddi aptiora ad motum: quia nerui ip-
ſi, vel laxantur, vel contrahuntur magis, vel alia ſi-
mili cauſa. Sicut etiam ipſæ vires nutritiæ conſue-
tudine aſſueſcunt ad abſtinentiam, vel moderatio-
nem, ſolum quia vel qualitates primæ remittuntur,
vel ipſæ partes corporis exſiccantur, & ita etiam
magis reſiſtunt.

Satisfationi dubitandi.

V.

Neque obiectio facta aliquid amplius probat, fa-
temur enim per vſum harum actionum acquiri

habitum, non tamen in organo corporis, ſed in po-
tentiis animæ imperantibus & dirigentibus motio-
nem corporis. Quod verò hic habitus non acquirat
perfecte line vſu externarum actionum, duplex
eſt cauſa. Prior eſt: quæ diximus de diſpoſitione paſ-
ſiua, membra exterius operantur, interuenit actus
interior, vel voluntatis, qui dicitur vſus actiua, vel
intellectus, qui eſt practica directio talis vſus, qui a-
ctus generant internum habitum practicum, ad ta-
lem actionem externam accommodatum: hi autem
actus non exercentur ſolo diſcurſu, aut diſciplina cir-
ca regulas artis: imo nec per vſum alterius ſolum at-
tente inſpectum & conſideratum, & ideo licet hæc
poſſint conferre ad acquirendum aliqualem habitum
internum, non tamen ita perfectum, vt det facilitatem
in vſu externo. Quod autem obiectebatur, hæc a-
ctiones externas interdum exerceri artiſcioſe ſine
internis actibus, ex habitu relicto in ipſis membris,
falſum eſſe cẽſeo: imo probabilius eſt in Philoſophia,
etiam quoad ſubſtantiam non poſſe fieri hunc motum
animalem ſine actuali vſu phantaſiæ, & appetitus, ne-
dum quoad modum artiſcioſum. Semper ergo in-
teruenit directio artis, quamuis interdum, vel pro-
pter magnam facilitatem, vel quia ſit line vlla refle-
xione, experimento non percipiatur.

SECTIO III.

An in brutis ſint habitus.

Secunda obiectio eſt de internis ſenſi-
bus brutorum, videtur enim acquiri
rere habitus, ſaltem illa animalia, quæ
memoriam & experienciã participant,
vt Ariſt. docuit lib. 1. huius operis, c. 1.

Experientia enim non ſit ſine acquisitione aliquid
habitus. Dicit fortasſe aliquis, in his brutis eſſe ſpec-
ies & phantaſmata, quæ manent in abſentia obie-
ctorum, eaq; ſatis eſſe ad memoriam, & experienciã.
Quod ſi illæ vocentur habitus, erit æquiuocatio in
voce: nam iam ſupra diximus, nos hic non loqui de
ſpeciebus intentionalibus. Hoc vero non ſatisfacit,
quia ſæpe ſpecies obiectorum ſenſibilium non ſuffi-
ciunt ad prædictam experienciã. Quod ita declaro,
nam quando brutum ex naturali inſtinctu apprehen-
ſo obiecto ſenſibili, ſtatim illud exiſtimat eſſe nociu-
um, & fugiendum iudicat, ad talem actum præter
ſpeciem obiecti, neceſſaria eſt virtus innata ipſi po-
tentia, à qua illud iudicium naſcitur: ſed interdum bru-
tum vſu plurium actuum acquirit facilitatẽ, ſeu vir-
tutem ita iudicandi de aliquo obiecto, circa quod
non habebat illam virtutem innatam, ſeu inſtinctum
nature: ergo acquirit non ſolum ſpecies obiectorum,
ſed etiam habitum, qui ex parte potentie ſuppleat il-
lam vim iudicandi, ſeu exiſtimandi. Nam ſpecies
talis ſenſibilis obiecti per ſe ſola indifferens eſt, & in-
ſufficiens vt determinet phantaſiam ad tale iudicium,
ſeu exiſtimationem.

Et hoc modo ait Auguſtin. lib. 83. quaestio 36. ani-
malia bruta conſuetudine fieri domita & manſueta.
Idem autem eſt dicere conſuetudine, quod habitus. Et
D. Thom. 1. 2. quaestio 50. articulo 3. ad ſecundum, in-
quit, quod licet bruta animalia ſecundum ſe non ſint
capacia habituum operatiuorum, propter natura-
lem determinationem, quam habent in ſuis operi-
bus, nihilominus quatenus hæc eadem animalia à
ratione hominis per quandam conſuetudinem diſ-
ponuntur ad operandum, ſic vel aliter, hoc modo in
brutis animalibus habitus quodammodo poni poſſunt. Cur
autem dicat, quodam modo, explicat inferius, dicens de-
ficere à ratione habitus, quia habitus eſt, quo virtus, cum
volumus, ex Commentatore 3. de anima, comm. 18. At
vero animalia bruta non poſſunt vti his qualitati-
bus, cum voluerint, quia non habent dominium
ſuarum actionum. Sed hoc magis videtur pertinere
ad mo-

ad moralem rationem habitus, quam ad Physicā naturam quā a subdi voluntati extrinsecum est qualitati operatiuæ.

Questionis resolutio.

III. Nihilominus tamen dicendum cenſeo, in his brutis nullos eſſe habitus diſtinctos ab ſpeciebus ſenſibilibus, ſeu phantaſmatibus. Et ratio generalis eſt, quia in omnibus ſuis actibus determinantur ad vnum ex vi obiectorum, prout eis repræſentantur. Quod ſigillatim declaro in ſingulis potentiis interioribus illorum: nam de ſenſibus externis nulla eſt dubitatio: In appetitu ergo non indigent, quia appetere non poſſunt aliquid, donec iudicium phantaſiæ determinate proponat obiectum, vt proſequendū, vel fugiendū, & poſito tali iudicio ex neceſſitate appetunt, vel fugiunt. Vnde non magis indigent habitu ad huiusmodi motus quā graue ad deſcendendum deorſum.

IV. Rurſus per phantaſiā ſemper etiam naturaliter apprehendunt aut iudicant, iuxta modum & qualitatem ſpeciei per quā eis proponitur obiectum. Quod quidem manifeſtum eſt, quando exiſtimatio vel iudicium ſit in præſentia obiecti, & præſertim ſi nulla conſuetudo præceſſit. Et ratio eſt clara, quia minorē indifferentiā habent potentia apprehenſiuæ, quā appetitiuæ: ſi ergo in appetitu habent naturalem determinationem, à fortiori in phantaſia. Vnde ſit, ſi contingat aliquando, vt concurrant bruto variæ ſpecies obiectorum, quorum nulla ſufficit ad determinandam apprehenſionem, vel exiſtimationem quaſi practicā, de fugiendo aut proſequendo obiecto, nō poſſe determinari, donec ſpecies repræſentatiua aliquo modo immutetur: vnde ſi in itinere prius brutū heret & timet progredi, ſi vero fortius pungitur, ſtatim mouetur, ideo eſt, quia ſpecie doloris vehementius excitatur, & determinatur. Igitur in præſentia obiectorum ſemper ſit hæc apprehenſio mere naturaliter ex parte potentiæ, poſita ſufficiente ſpecie ex parte obiecti.

V. Ex quo facile intelligitur, eodem modo determinari in abſentia obiectorum, etiam ex conſuetudine, quia non minorem efficaciam requirunt ex parte phantaſmatis in abſentia, quā in præſentia obiecti tam poſt conſuetudinem, quā in principio eius: ergo ſemper naturaliter determinantur poſito tali phantaſmate: ergo non requirunt alium habitum, nec ſunt capacia eius. Conſuetudo ergo in his animalibus non deferuiet ad acquirendum habitum, qui inclinet potentiam, ſed vt phantaſma ſic, vel ſic repræſentans firmius adhæreat. Atque ita ſit, vt ſine alia conſuetudine ex vi ſolius phantaſmatis alicuius obiecti ſenſati, non apprehendant aliquid inſenſatū, nec iudicent eſſe fugiendū aut ſecundū. Interveniente autem conſuetudine, quia ſæpius experitur brutum in præſentia talis obiecti ſe pati dolorem, vel aliquid ſimile, ſpecies obiecti illius ſenſibilis retinetur in memoria, tanquā repræſentans illud obiectum vt doloriferum. Atque ita ex vi phantaſmatis quæ per repetitionem actum firmius hæret memoria, contingunt omnia quæ per conſuetudinem, vel experientiam bruta videntur acquirere: ergo non eſt neceſſarius illis alius habitus. Nam licet fingamus habitum in phantaſia bruti, ſi ſpecies non repræſentet obiectum cum omnibus circumſtantiis requiſitis ad determinationem actus, non poterit determinari. Si vero ſpecies repræſentet obiectum cum omnibus circumſtantiis, naturaliter determinabitur etiam ſi non habeat habitum: eſt ergo impertinens talis habitus, & conſuetudo ſolum efficit, vt ſpecies repræſentet obiectum ſub his, vel illis circumſtantiis. Et hoc opinor ſenſiſſe D. Thom. cum dixit, quodammodo eſſe habitus in his brutis, vt ex ſolutione ad ſecundū a fortiori conſtare poteſt. Et addere etiam

poſſumus, hanc ipſam imperfectam habilitatem, vel conſuetudinem nō habere proprie in eis locum, niſi quatenus aliquo modo ſunt capacia diſciplinae per ſubordinationem ad rationem humanā: nam in ſola experientia mere naturali minus imitantur modum, aut uſum habitus: ſed ſolum ex memoria repetita naturali inſtinctu operantur.

De hominis cogitativa & eius habitus.

VI. Dicet, ergo idem dici poterit de cogitativa hominis quod nullum acquirat habitum, præter ſpecies conſervatas in memoria, & repræſentantes hoc, vel illo modo. Reſpondetur, ita videtur docere Diuus Thomas dicto articulo ad tertium, ubi de homine loquens, ſolum ait: In interioribus viribus ſenſitiuis apprehenſiuis eius poſſe poni habitus, ſecundum quos ſit bene memoratiuus, vel cogitatiuus, vel imaginatiuus. Et aſſert Philoſophum de memor. & remiſc. capite tertio, dicentem, quod conſuetudo multum operatur ad bene memorandum. Non videtur ergo Diuus Thomas ponere alium ſenſum in noſtro ſenſu interiori, niſi eum, qui deſeruit memoriæ: qui non videtur diſtinctus ab ſpeciebus magis vel minus perfectis.

VII. Nihilominus verſimilius videtur, in cogitativa hominis acquiri habitum diſtinctum ab ſpeciebus, dantem facilitatem, & inclinantem potentiam ad aliquos actus determinate. Ratio eſt, quia cogitativa hominis non eſt ita ſimpliciter determinata ad vnum, ſicut phantaſia bruti, nam poteſt aliquo modo ex imperio rationis moueri & determinari ad operandū, vt ibidem Diuus Thomas docet: & ideo ſicut appetitus ſenſitiuus hac ratione eſt capax proprii habitus, ita & cogitativa, vt promptius & facilius obſequatur ratione in ſuis apprehenſionibus, & cogitationibus, & iudiciis ſibi proportionatis de ſenſibilibus fugiendis, vel ap. etendis. Et hoc totum exiſtimo comprehendiffe Diuum Thomam ſub illis verbis: vt homo ſit bene memoratiuus, cogitatiuus, & imaginatiuus.

SECTIO IV.

An in intellectu sint proprii habitus.

Ultima obiectio occurrit de intellectu hominis, nam cum ſit potentia naturaliter operans, non videtur indigere alio habitu, præter ſpecies intelligibiles. Nam ſi ille ſufficienter repræſentant obiectum, intellectus naturaliter aſſentit ſi vero inſufficienter repræſentant, vel non poteſt præbere aſſenſum, vel non niſi iuxta ſufficientiam ſpecierum. Et declaratur in hunc modū in habitu ſcientiæ, aut primorum principiorum: nam ſi intellectus exacte apprehendat rationes terminorum, quibus conſtat propoſitio immediata, naturali neceſſitate præbebit aſſenſum: ſi minus præbere non poterit: ergo ad talem aſſenſum non eſt neceſſarius habitus præter ſpecies exacte repræſentantes extrema propoſitionis. Similiter, ſi quis euidenter cognoſcat medium ſcientificum, & illud applicet aſſentiendo maiori & minori propoſitioni, neceſſitate naturali eliciet aſſenſum ſcientificum cōclutionis, & ita non indiget habitu: Si vero non conſideret medium ſcientificum, vel illud ſufficienter non applicet, non poterit habere aſſenſum ſcientificum cōclutionis: ergo impertinens eſt talis habitus, præter ſpecies terminorum ſufficienter & recte coordinatas.

Propter hanc obiectionem ita ſentiunt de habitibus intellectus nonnulli Thomiſtæ, Sonc. 5. Metaph. quæſtion. 9. Et videtur fuiſſe ſententia Diui Thomæ quæſtione 24. de veritat. artic. 4. ad nonum, ubi ait, Nn 4

I.
Dubitandū
rationes.

II.
Quarundā
opinio.

hab-